

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК

АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (74) 2013

Том 1

Миколаїв
2013

<http://visnyk.mnau.edu.ua/>

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.
К.М. Думенко, д.т.н., доц.
В.П. Клочан, к.е.н., доц.
М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.
В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., доц.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.Д. Будак, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., доц.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; А.П. Орлюк, д.б.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майкл Бьоме, проф. (Німеччина).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 3 від 26.11.2013 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, www.visnyk.mnau.edu.ua, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2013

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКСПОРТУ-ІМПОРТУ М'ЯСА В УКРАЇНІ

О.Б. Дацко, здобувач

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького

Наведено результати аналізу експорту-імпорту м'яса в Україні. Розглянуто питання зовнішньоекономічних зв'язків України в контексті вступу України до СОТ, впливу глобалізації і визначення ефективних форм співробітництва, які були б адекватними вимогам та тенденціям розвитку світового сільськогосподарського виробництва в умовах загострення продовольчої ситуації.

Ключові слова: експорт, імпорт, динаміка, м'ясо великої рогатої худоби, свинина, м'ясо птиці, конкурентоспроможність продукції, сальдо, зовнішньоторговельні операції, м'ясопродуктовий підкомплекс.

Постановка проблеми. Вплив умов членства України в СОТ на розвиток окремих галузей тваринництва є неоднаковим. В одних випадках ідеться про можливість різкого збільшення експорту продукції, в інших – про загрозу експансії імпорту на ринок нашої країни, що значно ускладнить перспективи виживання вітчизняних товаровиробників. Останнє є особливо актуальним для м'ясопродуктового підкомплексу України, який на сьогодні неспроможний сповна задовольнити внутрішні потреби в м'ясопродуктах.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності галузі тваринництва та його ролі у міжнародних інтеграційних процесах присвячено значну кількість наукових публікацій, серед яких слід відзначити останні дослідження і публікації Астахова В.П. [3], Бутинця Ф.Ф. [4], Дахно І.І. [5], Дідківського М.І. [6], Козика В.В. [7], Козака Ю.Г. [8], Миколаєвої І.П. [9], Ульянової Н.В. [10] та Янковського Н.А. [11]. Однак, питанням зовнішньоекономічних зв'язків України в контексті вступу України до СОТ та впливу глобалізації на відтворення сільськогосподарської продукції і визначення ефективних форм співробітництва, які були б адекватними вимогам та тенденціям розвитку світового

сільськогосподарського виробництва в умовах загострення продовольчої ситуації, приділяється ще недостатньо уваги.

Мета статті. Проаналізувати сучасні тенденції експорту-імпорту м'яса в Україні та визначити ефективні форми міжнародного співробітництва.

Виклад основного матеріалу. У 2011 р. м'ясо ВРХ, свіже або охолоджене, в Україну завезли у 7,5 раза більше, ніж у 2010 р. У 2012 р. імпорт скоротився майже у 4 рази до 96 т порівняно з минулим роком.

У 2012 р. імпорт розподілився рівномірно протягом року, тоді як у 2011 р. основний обсяг завезено у березні – червні, після чого у липні відбулося значне скорочення на 75% – до 125 т. У березні 2012 р. в Україну завезли 24% (891 т) від річного обсягу імпорту м'яса ВРХ замороженого (рис.1).

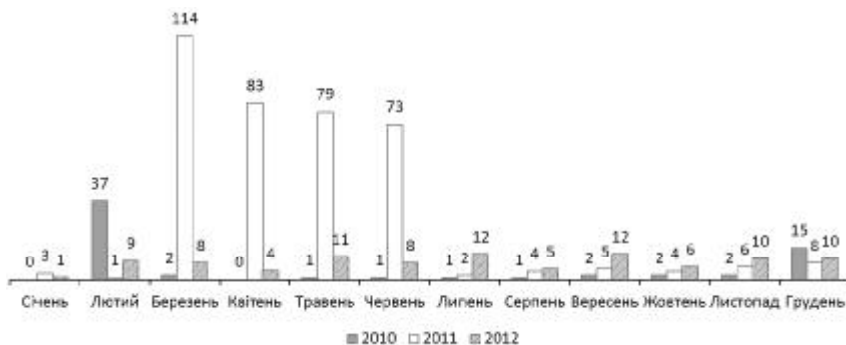

Рис.1. Динаміка імпорту м'яса ВРХ в Україні, т

* Побудовано за даними [1]

Україна завозить м'ясо ВРХ заморожене переважно з Бразилії – 93,24 % від загального обсягу імпорту даного продукту.

У 2012 р. м'ясо ВРХ, свіже або охолоджене, експортувалося активніше весною та восени, тоді як у 2011 – наприкінці року. Найбільші обсяги реалізації цієї продукції у 2012 р. зростає майже у 2 рази проти попереднього року (рис.2).

У 2012 р. Україна зменшила позитивне сальдо від зовнішньоторговельних операцій м'ясом ВРХ замороженим на 16,69% порівняно з 2011 р. У 2012 році позитивне сальдо знижувалося

у грудні – січні і зросло у лютому – квітні, а найвищий рівень його був у квітні – **2639** тис. дол. США, найнижчий у грудні – **897** тис. дол. США (рис.3).

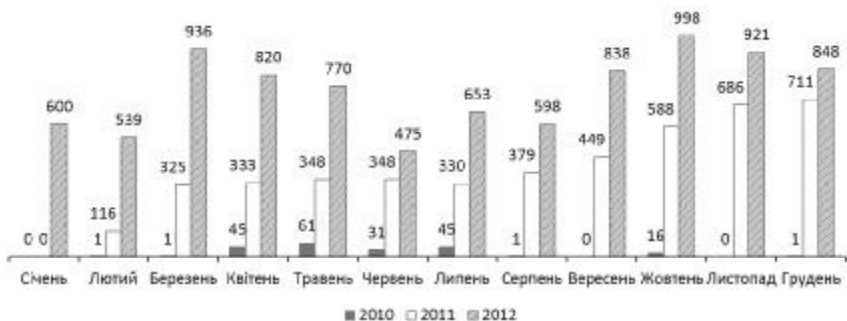

Рис.2. Динаміка експорту м'яса ВРХ в Україні, т

* Побудовано за даними [1]

Сальдо від зовнішньої торгівлі м'ясом ВРХ замороженим у **2012** р. складо **21,84** млн дол. США – один з найнижчих показників за останні вісім років.

Рис.3. Сальдо зовнішньої торгівлі України м'ясом ВРХ замороженим, тис. дол. США

* Побудовано за даними [2]

Останні роки (**2011** і **2012**) характеризуються динамічним зростанням імпорту свинини в Україну. Україна завозить свинину переважно з Бразилії – **59,1%** від загального обсягу імпорту даного продукту. У **2012** р. імпортовано **207,7** тис. т свинини, що у **2,4** раза більше, ніж у **2011** р. У липні **2012** р.

в Україну завезли **11,7%** (**24,2** тис. т) від річного обсягу імпорту цієї продукції (рис.4).

Експорт свинини у **2012** р. становив **20,2** тис. т, що у **1,6** раза більше, ніж за **2011** р.

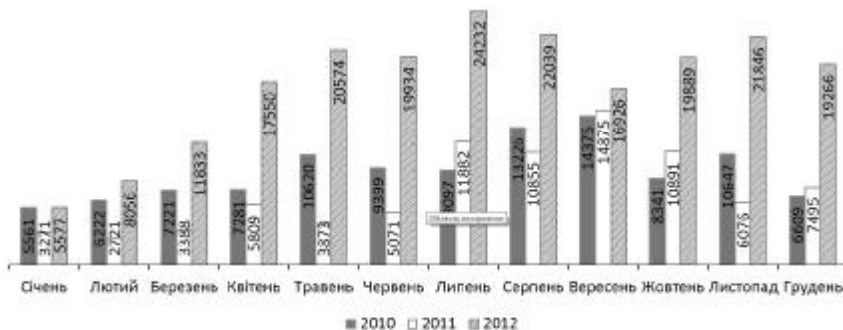

Рис.4. Динаміка імпорту свинини в Україні, т

* Побудовано за даними [2]

Найвищі показники експорту зафіксовані у березні **2012** р. – **2,15** тис. т. У цілому експорт **2012** р. розподілився порівняно рівномірно протягом року, тоді як у **2011** р. основні обсяги експорту здійснені у лютому – березні, серпні та листопаді – грудні (рис.5).

Понад **98%** українського експорту свинини припадає на Російську Федерацію. Найнижчий рівень сальдо зафіксований у квітні – серпні **2012** р. (рис.6).

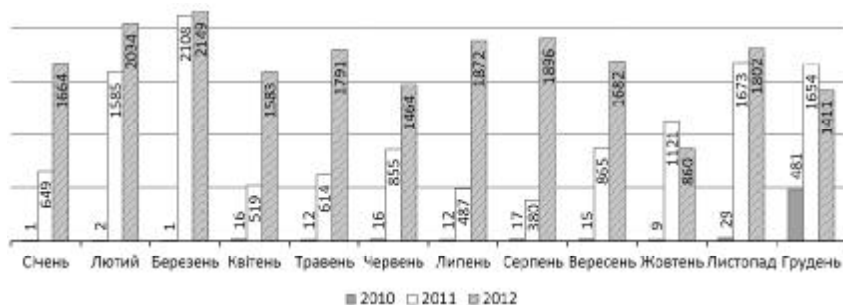

Рис.5. Динаміка експорту свинини в Україні, т

* Побудовано за даними [2]

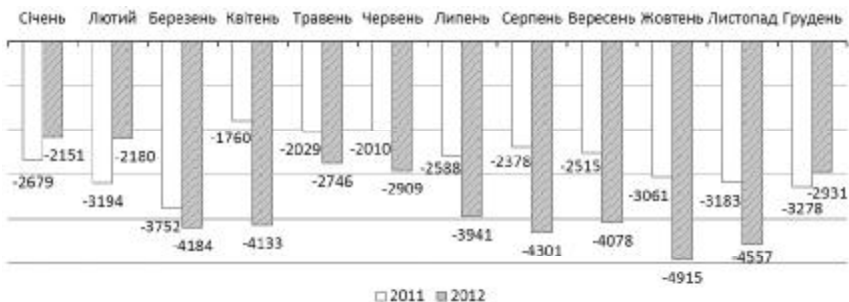

Рис.6. Сальдо зовнішньої торгівлі України свининою, тис. дол. США
* Побудовано за даними [2]

Сальдо від зовнішньої торгівлі України свининою залишається від'ємним. У 2012 р. воно збільшилося у 3,4 рази.

У 2012 р. імпорт м'яса свійської птиці збільшився на 87,6 % порівняно з 2011 р. і становив 114,6 тис. т. У той же час експортовано 80,6 тис. т м'яса свійської птиці, що на 62 % більше, ніж за 2011 р. (рис. 7, 8).

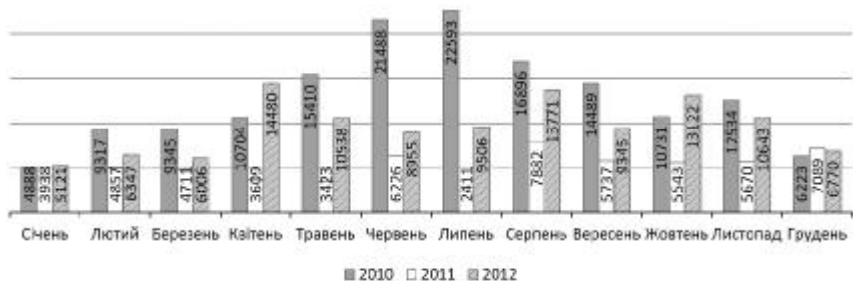

Рис.7. Динаміка імпорту м'яса свійської птиці в Україні, т
* Побудовано за даними [2]

У 2012 р. спостерігалось збільшення експорту м'яса свійської птиці порівняно з попередніми роками. Найвищий показник експорту зафіксований у жовтні 2012 р. – 12,55 тис. т (рис. 8).

У червні та липні 2010 р. спостерігався максимум імпорту м'яса свійської птиці – 13,9% (21,5 тис. т) та відповідно –

14,6% (22,6 тис. т) від загальної річної кількості. Найбільші імпортери: США – 32,08, Німеччина – 23,70, Угорщина – 11,95 та Великобританія – 9,62% (від загального обсягу імпортованого м'яса свійської птиці).

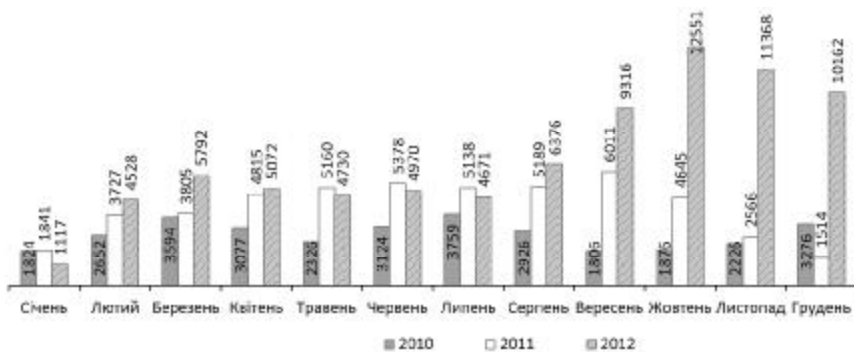

Рис.8. Динаміка експорту м'яса свійської птиці в Україні, т

* Побудовано за даними [2]

Структура експорту м'яса та їстівних субпродуктів птиці, %: Російська Федерація – 38,49, Казахстан – 26,01, Молдова – 8,89, В'єтнам – 6,89. Найвищий рівень позитивного сальдо був у грудні 2012 р. (плюс 9391 тис. дол. США), а найнижчий – у квітні 2012 р. (мінус 14354 тис. дол. США) (рис. 9).

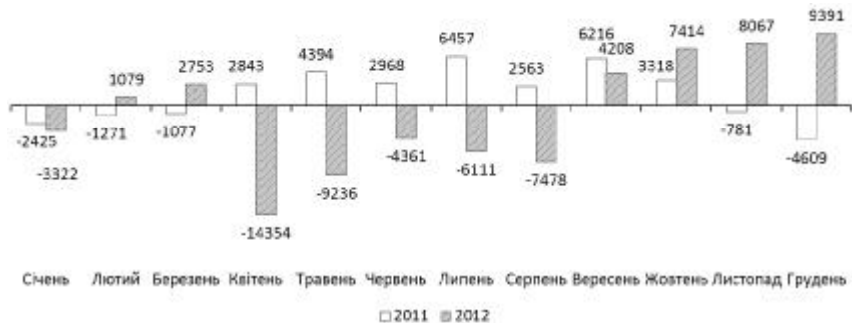

Рис.9. Сальдо зовнішньої торгівлі України м'ясом свійської птиці, тис. дол. США

* Побудовано за даними [2]

У 2012 р. сальдо зовнішньої торгівлі було негативним і становило мінус 11,9 млн дол. США, тоді як у 2011 р. вдалося досягти позитивного сальдо – плюс 18,6 млн дол. США.

Як стверджує Микола Присяжнюк [13], держава буде продовжувати комплексно підтримувати м'ясну галузь, а міністерство стимулюватиме заповнення ринку високоякісною м'ясопродукцією вітчизняного виробника. Також міністр повідомив, що за 8 місяців у 2012 р. в Україні на 4,4% збільшилося поголів'я свиней, на 2,8% – ВРХ, на 3,9% – птиці. При цьому на 9,4% зросла реалізація худоби переробним підприємствам [13].

Україна може суттєво зменшити імпорт м'яса (на 35%), за умови використання ринкових методів, а саме: підвищення конкурентоспроможності продукції та нарощення внутрішнього виробництва. Сьогодні завдяки державній підтримці в Україні постійно зростає поголів'я худоби та її реалізація на переробку, продовжуються програми підтримки тваринництва у дрібнотоварному секторі. Окрім того, держава сприяє реконструкції та будівництву нових тваринницьких комплексів. Останнім часом уже введено в дію 67 таких об'єктів [14].

У створенні умов для розвитку вітчизняного м'ясопродуктового підкомплексу не варто покладатися лише на державу. Для відстоювання своїх інтересів повинні активізуватися галузеві організації, які представляють інтереси м'ясного бізнесу, а саме: Національна асоціація виробників м'ясопродуктів України «Укрм'ясо», Всеукраїнська асоціація «Союз птахівників України», Всеукраїнська асоціація експортерів м'ясної і молочної продукції та ін. Вони повинні брати активнішу участь у заходах, які проводить СОТ, тісніше співпрацювати з урядом у відстоюванні своїх інтересів.

Механізмом протистояння імпорту м'ясної сировини має бути система довготермінових контрактів між вітчизняними сільгоспвиробниками і переробними підприємствами. Узгодження інтересів обох сторін дасть змогу уникнути невмотивованих різких коливань цін, надасть сільськогосподарським підприємствам певні гарантії у збуті їхньої продукції. Така співпраця дозволить якісно оновити маркетингову діяльність суб'єктів м'ясопродуктового підкомплексу з урахуванням сучасних реалій.

Висновки. Після вступу України до Світової організації торгівлі відбулося збільшення імпорту м'ясних продуктів, однак вітчизняні виробники зуміли зберегти свої позиції на внутрішньому ринку. Водночас низька технологічна й економічна ефективність виробництва м'ясної продукції не дала змоги досягти вагомих успіхів у збільшенні експорту вітчизняних товаровиробників. Зміцнення конкурентних позицій українських виробників м'ясної продукції можливе за концентрації виробництва у вузькоспеціалізованих підприємствах, активізації діяльності галузевих об'єднань представників м'ясного бізнесу, підготовці фахівців, обізнаних з принципами ведення цього бізнесу відповідно до вимог та процедур СОТ.

Список використаних джерел:

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [М. В. Присяжнюк, М. В. Зубець, П. Т. Саблук та ін.] ; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. — К. : ННЦ ІАЕ, 2011. — 1008 с.
2. Аграрний сектор України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://agroua.net/economics/documents/category-116/doc-173/>
3. Астахов В. П. Бухгалтерський облік і Міжнародний валютний контроль із зовнішньоекономічної діяльності / В. П. Астахов. — М. : ПРИОР, 2005. — 450 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : [підручник для студ. вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»] : 2-е вид. доп. і перероб. / Ф. Ф. Бутинець. — Житомир : Рута, 2001. — 544 с.
5. Дахно І. І. Зовнішньоекономічна діяльність : [навч. посіб.] / І. І. Дахно. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 360 с.
6. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : [навч. посіб.] / М. І. Дідківський. — К. : Знання, 2006. — 462 с.
7. Козик В. В. Зовнішньоекономічні операції і контракти : [навч. посіб.] / В. В. Козик. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 608 с.
8. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / ред. Ю.Г. Козак. — 3-е вид. перероб. та доп. — К. : ЦУЛ, 2007. — 640 с.
9. Миколаєва І. П. Світова економіка : [навч. посіб. для вузів] / І. П. Миколаєва. — М. : ЮНІТИ-ДАНА, 2002. — 460 с.
10. Моніторинг стану галузі тваринництва та ринків м'ясо-молочної продукції за січень-березень 2013 року в цифрах, графіках, діаграмах / І. М. Демчак, О. В. Сеньна, Д. М. Микитюк, О. Л. Чижевський. — К. : НДІ Укрупромпродуктивність, 2013. — 47 с.
11. Ульянова Н. В. Експорт. Імпорт. Облік і оподаткування / Н. В. Ульянова. — М. : Бератор-Пресс, 2002. — 340 с.
12. Янковський Н. А. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності великого виробничого комплексу / Н. А. Янковський. — М. : Гардарика, 2008. — 490 с.
13. У 2013 р. в Україні на 35% скоротиться імпорт м'яса завдяки внутрішньому виробнику [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/09/15/308874>.
14. Імпорт м'яса в Україну зменшиться на 35% [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2013/09/11/394453/>

О.Б. Дацко. Современные тенденции экспорта-импорта мяса в Украине.

Приведены результаты анализа экспорта–импорта мяса в Украине. Рассматривается вопрос внешнеэкономических связей Украины в контексте вступления Украины в ВТО и влияния глобализации на воспроизводство сельскохозяйственной продукции и определение эффективных форм сотрудничества, которые были бы адекватны требованиям и тенденциям развития мирового сельскохозяйственного производства в условиях обострения продовольственной ситуации.

O. Datsko. Modern tendencies of meat export and import activity in Ukraine.

The analysis of exports and imports of meat in Ukraine has been made. The question of diversification of foreign economic relations of Ukraine in the context of Ukraine's joining to WTO and the impact of globalization on the reproduction that would be adequate for the requirements and trends of global agricultural production in a deterioration of the food situation have been examined.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<i>В.С. Шибанін, Ю.А. Кормишкін, Р.В. Данильченко.</i> Розвиток зерновиробництва в Україні та її Причорноморських областях.....	3
<i>О.М. Вишневська.</i> Сутність і складові економічної безпеки країни	12
<i>Н.М. Сіренко, А.В. Нурка.</i> Проблема диспаритету цін в контексті ціноутворення на ринку сільськогосподарської продукції	20
<i>Г.М. Запша.</i> Структурні зрушення власності на землю в процесі ринкових трансформацій сільського господарства....	28
<i>А.В. Богославська.</i> Регіональний туристичний кластер – ключовий пріоритет розвитку рекреаційно-туристичної індустрії Південного регіону.....	36
<i>Т.А. Томнюк, В.І. Рошило.</i> Удосконалення процедур контрольно-перевірочної роботи податкових органів.....	43
<i>Р.В. Левкіна.</i> Імідж підприємств овочівництва як передумова їх стійкості позиції на ринку	50
<i>О.С. Альбеценко.</i> Еколого-економічні аспекти використання земель сільськогосподарського призначення	56
<i>Н.О. Шишпанова.</i> Основні фази процесу відтворення трудового потенціалу сільських територій	64
<i>Н.В. Бобровська.</i> Еколого-економічні аспекти використання природних ресурсів.....	70
<i>А. Гербст.</i> Влияние истинной стоимости на управление производительностью.....	78
<i>О.Б. Дацко.</i> Сучасні тенденції експорту-імпорту м'яса в Україні.....	86

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

<i>Л.К. Антипова.</i> Шкідливі об'єкти у посівах пшениці озимої....	95
<i>Г.Б. Гладун, Ю.Г. Гладун.</i> Удосконалення лісомеліоративного забезпечення агроландшафтів Миколаївської області.....	103

Р.І. Беспалько, Ю.Ю. Воронюк. Автоматизована система ведення державного земельного кадастру як інструмент управління землями сільськогосподарського призначення....	110
В.М. Світовий, І.Д. Жиляк. Вміст нікелю та хрому в чорноземі опідзоленому та пшениці озимій	118
О.В. Бутрим. Низьковуглецевий напрямок розвитку рослинництва як запорука сталого землекористування	123
Д.А. Абрамов. Визначення параметрів «ґрунтової лінії» темно-каштанових ґрунтів Правобережного степу України за допомогою супутникової інформації	132
І.А. Бойко. Охорона підземних джерел – як метод управління якістю питних вод	136
Н.В. Новікова. Особливості біохімічного складу крові свиней з різною адаптаційною нормою в умовах племзаводу ТОВ «Фрідом фарм бекон»	143
М.А. Волков. Фізіологічні особливості реакції серцево-судинної систему у дітей шкільного віку на фізичне навантаження	149

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

С.А. Богза, Г.В. Теплякова. Визначення перспективного набору критеріїв аутентичності національних вин.....	158
Г.О. Іванов. Розрахунки розмірних ланцюгів методами максимум-мінімуму та ймовірним	165
В.Р. Черлінка. Особливості побудови растрової гідрологічно-коректної цифрової моделі мікрота мезорельєфу засобами ГІС GRASS	174
С.М. Анастасенко, І.О. Григурко. Можливість модернізації та автоматизації токарних верстатів застарілої конструкції	183
В.О. Кудря. Вплив аеродинамічних властивостей органічних добрив на якість розподілу по поверхні ґрунту.....	190
І.І. Ревенко, К.Д. Веселівський. Вдосконалення стригальної машинки.....	197

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 4(74), том 1 – 2013

Технічний редактор: *О.М. Кушнарьова.*
Комп'ютерна верстка: *Ю.В. Антонович.*

Підписано до друку 26.11.2013. Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 12,88.
Тираж 300 прим. Зам. № _____. Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.